"יחמ שמי": איך היטלר היה מתמודד בעידן ה־Woke?

היא בקלות היתה יכולה להיות פתטית, וולגרית ובאנאלית, אבל "יחמ שמי", הצגת היחיד של יפתח אופיר, מצחיקה ונהדרת. גם בזכות הנושא, ובעיקר בזכות כישרונו הבלתי נדלה של אופיר

שמירה קריאת זן

יפתח אופיר בהצגה. שיעשה מילין פילים בתודר צילום: אלי כץ

נגו שבתאי
עקבו
10:33 • 19 בנובמבר 2025

"יחמ שמי"

בימוי: יפתח אופיר

מחזה: יפתח אופיר ותומר אברהם

שחקנים: יפתח אופיר

תיאטרון: תמונע

ההצגות הבאות: 25.2, 27.2

אחרי שנתון בהצגת הסריבו הקומית "שמואל" את דמותו של היטלר, יפתח אופיר מיתח אותה להצגת יחיד שכתב (עם תומר אברהם) וביים. ב"יחמ שמי", המתרחשת גם היא כמו "שמואל" בבירנבום, היטלר מעדיף להיקרא אדי. הוא גם בן אדם וחצר שיטלחו לו. כשהוא מבין שהקהל מורכב מיהודונים, הוא מודה בנוכחות הפיל שבחדר. יותר נכון, שישה מיליון פילים, כך הוא אומר בחצי חיוך מתרי, ברגע אחד מתוך שלל רגעים קומיים הנובעים מהסיטואציה הבדיונית.

אדי מוזה שהרוויח ביושר את היתאבות בניהבום, אבל מתברר שגם הוא אפשר לפחד מדעות עצמיות, ללמוד מחוויים ולהיות מסוגל לחיים ביצד לא לצעוק כל כך, לנסות לעצור את היד המתרחמת אוטומטית בזמעד יד, כוח טיק טורדני, לשנות הרגלים ישנים, להשתנות, להשתפר, ובעזרת ישו לסלוח לעצמו, ואולי אפילו לקבל חנינה מהקהל, כאחד המוצד מהאש הרצחנית שלו, "הפתרון הסופיי".

- חנינה אנושית, אנרגטית, שנונה ואינפנטילית במופן הטוב של המילה | נגו שבתאי
- יש בה סיניות קצחיקות, אבל אף צופה לא יתקונס נגד ההצגה הזו | נגו שבתאי

אופיר הוא שחקן וירטואוזי, והכישרון שלו משפריע ממנו מכל קבוצית. הוא רקדן, זמר, מנגן, אלוף במבטאים שונים ובמימיקות עדינות. האינטלינגנציה הבבוהה שלו ניכרת בכל רגע בימתי. כל זאת, בתוספת קסם אישי שאי אפשר שלא להיסחף אליו

יפתח אופיר. על הפסיכופת הרהוטי מוסדת משחקנה קשה עד בלתי אפשרית צילום: אלי כץ

התחשבה שלויותה אותי לאורך ההצגה, פרט לחכניס אחת מעבירה. קשורה דווקא למקצוע המיוחד הזה — משחק. להיות שחקן, מעבר לנושא הכישרון, זה גם להשפיס בסופבי. אף שהשחקן בוחר בעמדה הזאת ובהנה מתנה, יש במיקום הזה גם מידה של הקרבה וסיכון. המובנים בסיטואציה הבסיסית של עמידה חשופה על במה. בהצגת יחיד השחקן עומד לבד, נתון לחסדי הקהל, בשופיס שאותם צריך לשכנע במשהו ולגרום להם לחבב אותך. בפעולה הזאת יש משהו התאבדותי כמעט. אמנם עברנו את העידן שבו היה מקובל להשליך עבנגנית או אובייקטים אחרים בקהל, בהבעת חוסר שביעות רצון, אבל גם עבנגנית מאסאוריות יכולות להכאיב.

השילוב שבין שחקן בודד על הבמה לדמות שנמצאת־נמאה כמו היטלר הוא מאתגר. זה בקלות יכול לצאת גם פתטי, וולגרי, בנאלי — וזה לא. ב"יחמ שמי" אפשר להניח שהרעיון נולד מהחבאה בפסיפיס הפשוטה של אופיר מגלים היטלר ב"שמואל" והתנבטות הטובות בשקיבל. החבאה הזאת, שתחת הביצוע של שחקן נהדר ואנרגטי כל כך, היא הדבר הכובש בהצגה. אופיר הוא שחקן וירטואוזי. הכישרון של כאילו משפריע ממנו מכל קבוצית. הוא רקדן, זמר, מנגן. אלוף בחבטאים שונים, במימיקות עדינות ובניואנסים משחקיים קטנים כעבים. האינטלינגנציה הבבוהה שלו ניכרת בכל רגע בימתי. כל זאת, בתוספת קסם אישי שאי אפשר שלא להיסחף אליו.

תסלחו ותאהבו

במובן המקצועי, אני מאמינה שגם אם "יחמ שמי" היה מקבל גרסה כמו ריאליסטית, אופיר היה מוצא את הדרך לעורר אמפתיה בדמות הפסיכופת. אם כך, במובן מאלו שבבלבולות הקומיות של היטלר הבבוהי הזה, עם נגיעות סליחות מוחצות ומוקצנות, בחה שמזכיר קצת את דמות המארח הסרבני "קבדה", הקהל נשבה מיד בקסמיו של אופיר והוא מאוהב את זה. גם במחוות האלו יש הון רבוש. הוא כאילו אומר לנו, כמו ילד קטן שחטא במשהו, אבל דע, תראו כמה אני חמוד, תראו כמה אני מוכשר, תסלחו לי ותאהבו אותי. יש באינטראקציה הזאת משהו נוגע ללב כשלעצמו, שעובר בין המילים והחוכ, כמו מסחנן דבוק, באופן אולי לא מודע, אבל אנושי כל כך.

במסיבה היטלר נתקל בדמויות מהעולם החדש: טבעוני, קוויר, א־מגדרי ואנושי. אף שהכון פלטת בניונות, גם טבעוניות, מתברר שגם הבניה הניעה מאזור שסובל מקונפליקט (שטחים, נניח), זו בעיה

תלבושות קומיות של היטלר בבגדי, עם נגיעות פליטיות, מחוצנות ומתקצנות צילום: אלי כץ

מעבר לאמנם בדיחות, פיזות או מילוליות, בבנה בהצגה בם ההוך דרמטי בעל אמירה מסוימת. היטלר, כסמל המובהק לנועות וחוצאיות, מתחיל בניהבום תהליך אישי של בגרות מודעות עצמית, הכרה בחטא ושינוי. כאמת מבבוע קבוצת אלמוחלטיסטים אנוכיים, הוא — שמזכר לכות, שליטה ורצח — מנסה לקבל את עצמו ולסלוח לעצמו, כדי לקבל בהמשך את האחר. כמובן, זה מופרך ומצחיק כשלאמיתו, אבל לא מזבר רק בדחקה על דמות נרדניות ובבדיחות שואה חדשות, גם אם יש כאן מאלה ומאלה.

בחלק השני, שבו היטלר עבר כמה שלבים בדרך להחלמה, הוא מגלה להפתעתו שהעולם של האנשים הטובים אינו פשוט כל כך. במסיבה, שבה הוא פוגש את חברו של טטפן בן זוגו, הוא נתקל בדמויות מהעולם החדש: טבעוני, קוויר, א־מגדרי ואנושי. אף שהכון פלטת בניונות, גם טבעוניות, מתברר שגם הבניה הניעה מאזור שסובל מקונפליקט (השטחים, נניח), זו בעיה. ובשהוא מניע אוכל מקסיקני ואחת גם בעיה, כי הוא אולי מנכס לעצמו משהו שאינו שלו וזה עלול לשים ללעג את המקסיקנים. את האוכל הם אוכלים בחה בבר שבהוך לאישה יוצא עם נשים. בשביל מה לעשות את הסיבוב המנדרי הזה? ובכן, עוד אינספור שאלות טורניים, כולם שייכים לתרבות ה־Woke, שעל פניו כל כך טובה ומכילה. כל מכל, צבע, מין ומגדר, אינספור זהויות ועמדות, אבל בפועל יוצרת שוב הבבדלות, התנשאות, פניות שמוביל־ות גם הן לאותה נקודה נוגעת, שמתנה ניסיון לבחון כל רגע.

זה נושא רלוונטי, גם ואולי בפרט, כשהוא מטופל באופן קומי. היה כדאי לפחות את הנושא הזה עוד במחזה, ברמת החשיבה והמקסס. עם זאת, מעל הכל מדובר בהצגה מצחיקה ונהדרת, שהוא הבאה צרופה ומתחשק שתמשיך עוד. תענוג להביט באופיר בכל רגע, בכישרונו הבלתי רגיל ובאישיותו הכובשת. פשוט כיף.